

Chương trình Bảo tồn Rùa châu Á Tổ chức Indo-Myanmar Conservation

Indo-Myanmar
Conservation

Bảo vệ hôm nay để nhìn thấy ngày mai...

Liên tục cập nhật

Để theo dõi những thông tin mới nhất về công tác bảo tồn rùa cạn và rùa nước ngọt Việt Nam, vui lòng ghé thăm website: www.asianturtleprogram.org

Truyện Trê Cóc? Nòng nọc của 6 loài cóc sừng giống *Megophrys* được định loại và mô tả tại Việt Nam

Trong kho tàng văn học dân gian Việt Nam, truyện Trê Cóc là một câu chuyện thú vị khám phá bí ẩn về mối tương quan giữa tình phụ tử/mẫu tử và hình thái

Trong truyện, một cặp đôi cá Trê hiếm muộn không con bắt đàn nòng nọc về nuôi. Không thấy con, vợ chồng Cóc dắt nhau đi tìm nhưng nhà Trê không chịu trả con. Nhà Cóc đành đi thưa kiện với quan và quan phán giam Trê lại. Tuy nhiên vợ Trê lại lo lót lễ vật hậu hĩnh để khiếu nại cho chồng. Khi sai nha đến ao để tra án, do trông thấy nòng nọc [không giống Cóc, giống Trê] nên đã trình lại quan. Quan liền phán rằng nòng nọc là con của Trê.

Ngày nay, nòng nọc sẽ không thể bị nhầm là hậu duệ của cá trê, nhưng liệu rằng chúng ta có thể định loại loài dựa trên hình thái của nòng nọc? Trong khi hiểu biết của con người về các loài ếch nhái và cóc đã tăng lên đáng kể với hơn 7,200 loài đã được mô tả, chúng ta biết rất ít về giai đoạn ấu trùng của các loài ếch nhái và cóc. Tuy nhiên, các nghiên cứu thực địa được tiến hành ở Việt Nam đang góp phần giải câu đố này.

Trong 2 bài báo được công bố gần đây trên tạp san khoa học Zootaxa, nòng nọc của 6 loài cóc sừng châu Á (giống *Megophrys*) đã được tìm thấy và mô tả lần đầu tiên tại Việt Nam nhờ các cuộc khảo sát về lưỡng cư được phối hợp thực hiện giữa Chương trình Bảo tồn Rùa châu Á thuộc Tổ chức Indo-Myanmar Conservation, Hiệp hội động vật học London (ZSL), Bảo tàng Úc và Vườn Quốc gia Hoàng Liên, Việt Nam.

Phần miệng nhô cao chuyên biệt của nòng nọc loài cóc sừng khổng lồ (*Megophrys gigantica*).

© Benjamin Tapley – ZSL

Cóc sừng châu Á được biết đến với cặp ‘mày’ trên dài và có 107 loài đã được ghi nhận trong các khu rừng ở Đông Nam Á, Trung Quốc và tây bắc Ấn Độ. Tại Việt Nam, nơi nằm trong vành đai đa dạng sinh học Đông Dương – Miến Điện, 21 loài cóc sừng đã được ghi nhận, bao gồm cóc sừng khổng lồ.

“Khi đang tìm kiếm các loài lưỡng cư dọc các dòng suối trong các cánh rừng nguyên sinh trên độ cao lớn, tôi đã bị ấn tượng với tập tính khác lạ của một số cá thể nòng nọc – kiếm ăn trên mặt nước. Điều này đã thôi thúc tôi tìm kiếm câu trả lời cho các câu hỏi: “Đây là loài nào?” và “Bằng cách nào và tại sao, các loài này lại kiếm ăn như vậy?”, anh Nguyễn Thành Luân, đồng tác giả bài báo, cán bộ khoa học của ATP/IMC chia sẻ.

Sau khi quan sát nòng nọc, nhóm nghiên cứu đã chụp ảnh, đo và ghi lại các chỉ số về hình thái, lấy mẫu DNA, nhằm giúp định loại và xác định

các cá thể nòng nọc này là ấu trùng của 6 loài cóc sừng, gồm có:

- Cóc sừng Fansipan (*Megophrys fansipanensis*)
- Cóc sừng khổng lồ (*Megophrys gigantea*)
- Cóc sừng Hoàng Liên (*Megophrys hoanglienensis*)
- Cóc sừng Jingdong (*Megophrys jingdongensis*)
- Cóc sừng Mẫu Sơn (*Megophrys maosonensis*)
- Cóc sừng trung gian (*Megophrys intermedia*)

Trong các bài báo mới được công bố, kích thước, tỉ lệ, màu sắc và các đặc điểm của nòng nọc đã được mô tả chi tiết. Đồng thời với việc xác định nòng nọc thuộc loài nào, nghiên cứu cũng mô tả phần miệng nhô cao chuyên biệt cho phép nòng nọc có thể ăn các mẩu nhỏ trôi nổi trên mặt nước. Do nòng nọc dễ tìm kiếm hơn cóc trưởng thành, việc mô tả chi tiết nòng nọc có thể hỗ trợ việc phát hiện loài. Trong thực tế, tại một địa điểm nghiên cứu, chúng tôi đã tìm thấy nòng nọc của 2 loài *Megophrys gigantea* và *Megophrys jingdongensis* nhưng không hề quan sát được cá thể trưởng thành của loài tại thời điểm đó.

“Việc mô tả các đặc điểm hình thái của nòng nọc thuộc loài cóc sừng giống *Megophrys* giúp trả lời

Giai đoạn nòng nọc và trưởng thành của cóc sừng Fansipan (*Megophrys fansipanensis*) được tìm thấy trên dãy Hoàng Liên, phía bắc Việt Nam. © Benjamin Tapley - ZSL

Giai đoạn nòng nọc và trưởng thành của cóc sừng khổng lồ (*Megophrys gigantea*) được tìm thấy ở dãy Hoàng Liên, miền bắc Việt Nam.

các câu hỏi trên và giúp chúng tôi hiểu hơn về đời sống, tiến hóa và lịch sử tự nhiên của loài.” Anh Luân nói thêm.

Việc mô tả cũng cung cấp các thông tin hữu ích giúp đánh giá hiện trạng loài và mức độ bảo tồn dựa trên các tiêu chí theo Danh lục Đỏ IUCN, và qua đó trở thành căn cứ đưa ra các kiến nghị về quản lý đa dạng sinh học và bảo vệ loài đến chính quyền địa phương.

Bài báo mô tả 5 loài đầu là thành quả của nhiều tháng khảo sát và nghiên cứu được tiến hành trong khuôn khổ dự án được tài trợ bởi Quỹ Bảo tồn Ocean Park Hong Kong để khảo sát và bảo vệ hệ lưỡng cư tại dãy Hoàng Liên và dự án ZSL EDGE. Bài báo mô tả loài thứ sáu được

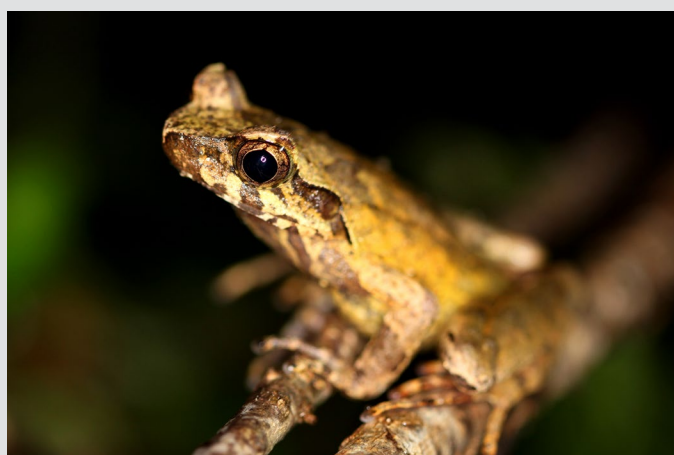
hoàn thành nhờ tài trợ của Quỹ Nghiên cứu và khám phá của National Geographic, vườn thú Cleveland Metroparks và Tổ chức Rainforest Trust.

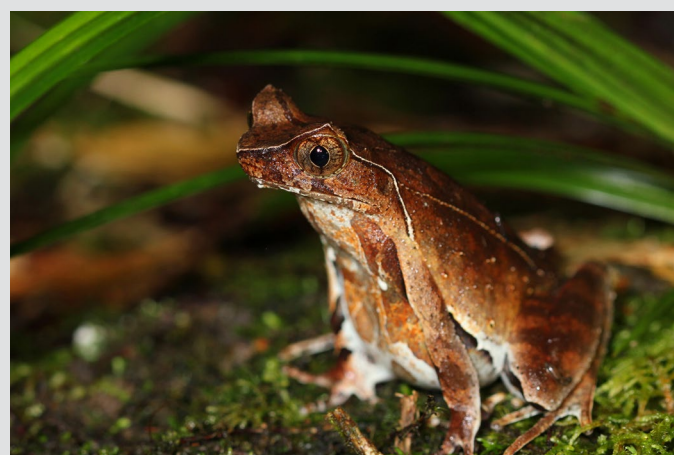
Giai đoạn nòng nọc của loài cóc sừng Hoàng Liên (*Megophrys hoanglienensis*). © Nguyễn Thành Luân – ATP/IMC

Giai đoạn nòng nọc của cóc sừng Jingdong (*Megophrys jingdongensis*). © Benjamin Tapley - ZSL

Giai đoạn trưởng thành của loài cóc sừng Hoàng Liên (*Megophrys hoanglienensis*). © Benjamin Tapley – ZSL

Giai đoạn trưởng thành của cóc sừng Jingdong (*Megophrys jingdongensis*). © Benjamin Tapley - ZSL

Đọc thêm về các nghiên cứu tại:

<https://www.mapress.com/j/zt/article/view/zootaxa.4845.1.3>

<https://www.mapress.com/j/zt/article/view/zootaxa.4845.1.2>

Ngày 4/09/2020

Thông cáo báo chí: Bích Kiều & Nguyễn Thành Luân – ATP/IMC

Để biết thêm chi tiết, vui lòng liên hệ

Chương trình bảo tồn rùa châu Á - Tổ chức Indo-Myanmar Conservation

Phòng 1806, tòa nhà Bắc Hà C14, đường Tố Hữu,
quận Nam Từ Liêm, Hà Nội, Việt Nam
Hòm thư 46

Điện thoại: +84 (0) 24 7302 8389

Email: info@asianturtleprogram.org

Website: www.asianturtleprogram.org

Facebook: www.facebook.com/AsianTurtleProgram

Nòng nọc của *Megophrys maosonensis* được quan sát tại một con suối khác ở độ cao 1200 m trên dãy Hoàng Liên.
© Nguyễn Thành Luân – ATP/IMC

Giai đoạn nòng nọc của loài cóc sừng Mầu Sơn (*Megophrys maosonensis*). © Nguyễn Thành Luân – ATP/

Giai đoạn nòng nọc của cóc sừng trung gian (*Megophrys intermedia*) được ghi nhận ở miền Trung Việt Nam. © Nguyễn Thành Luân – ATP/IMC

Giai đoạn trưởng thành của loài cóc sừng Mầu Sơn (*Megophrys maosonensis*). © Benjamin Tapley – ZSL

Giai đoạn trưởng thành của cóc sừng trung gian (*Megophrys intermedia*) được ghi nhận ở miền Trung Việt Nam. © Nguyễn Thành Luân – ATP/IMC